

Covid-19 Pandemisinin Ruhsal ve Psikosomatik Etkilerini Değerlendirme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Covid-19 Pandemisinin Ruhsal ve Psikosomatik Etkilerini Değerlendirme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19396>

Özet

Covid-19 Pandemisinin Ruhsal ve Psikosomatik Etkilerini Değerlendirme Ölçeği (C-PPEÖ), Kaya, Kırloğlu ve Toptaş (2021) tarafından **Covid-19 pandemisi** döneminde bireylerin yaşadığı stresin hem ruhsal hem de fiziksel (psikosomatik) yansımalarını ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir **psikolojik ölçek** araçtır. Bu ölçek, pandeminin getirdiği belirsizlik, izolasyon ve sağlık kaygıları yoluyla açılan psikolojik yükü ve bunun bedensel belirtiler üzerindeki etkilerini tespit etmeyi hedefler.

Ölçeğin geliştirilmesi, geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları içermekte olup, sosyal hizmet ve psikoloji alanlarında çalışan profesyonellere, pandeminin uzun vadeli etkilerini değerlendirmede standartlaştırılmış bir araç sunmaktadır. Ölçek, özellikle kriz dönemlerinde ortaya çıkan karmaşık psikopatolojiyi çok boyutlu olarak ele almaktadır.

Anahtar Kelimeler

Covid-19, pandemi, ruh sağlığı, **psikosomatik**, psikolojik stres, ölçek geliştirme, geçerlilik, güvenilirlik.

Yazarlar

Kaya, S., Kırloğlu, M., Toptaş, T.

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, küresel bir kriz olan Covid-19 pandemisi sürecinde bireylerin deneyimlediği ruhsal sıkıntı düzeylerini ve bu sıkıntılarının somatik belirtiler şeklinde ortaya çıkma derecesini bilimsel ve standart bir yöntemle ölçmektir. Geliştirme çalışması, bu zorlu dönemin psikolojik etkilerini nicel olarak analiz edebilecek, kültürel olarak uygun ve psikometrik açıdan sağlam bir araç ihtiyacına cevap vermek üzere yürütülmüştür.

Ölçek, klinik uygulamalarda ve akademik araştırmalarda kullanılarak, pandeminin etkileri altında kalan risk grupların belirlemeye ve bu gruplara yönelik hedeflenmiş müdahale programları geliştirmeye yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Aynı zamanda, **psikosomatik** tepkilerin yaygınlığını ve ciddiyetini anlamak için değerli veriler sağlamaktadır.

Yapı

Covid-19 Pandemisinin Ruhsal ve Psikosomatik Etkilerini Değerlendirme Ölçeği, bireyin pandemiden kaynaklanan iki ana psikolojik yapı üzerindeki etkilenimini ölçmektedir: **Ruhsal Etkiler** ve **Psikosomatik Etkiler**. Ruhsal etkiler genellikle kaygı, depresyon, korku, umutsuzluk ve

sosyal izolasyon duyguları kapsarken; psikosomatik etkiler, psikolojik stresin fiziksel semptomlara dönüşmesini (örneğin, baş ağrıları, mide rahatsızlıkları, uyku sorunları, kronik yorgunluk) içermektedir.

Ölçeğin çok boyutlu yapısı, pandeminin yarattığı stresin sadece bilişsel ve duygusal düzeyde kalmadığını, aynı zamanda bedensel ileyi de etkilediğini varsaymaktadır. Bu nedenle, ölçek maddeleri bu iki temel faktörü ayrıştırarak şekilde tasarlanmıştır. Ölçeğin nihai faktör yapısı, orijinal geliştirme çalışmasının sonuçlarıyla belirlenmiştir.

Geçerlik

Ölçek geliştirme sürecinde, Kaya, Kırloğlu ve Toptaş (2021) tarafından kapsamlı geçerlik çalışmaları yürütülmüştür. Ölçeğin ölçmek istediği yapıyı ne derece doğru ölçtüğünü belirlemek amacıyla **yapı geçerliliği** analizleri gerçekleştirilmiştir. Bu analizler, genellikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemlerini içermektedir.

Yapı geçerliliği bulguları, ölçeğin teorik olarak öngörülen çok boyutlu yapıyı desteklediğini göstermiştir. Ayrıca, ölçeğin ilgili diğer psikolojik ölçüm araçlarıyla (örneğin, kaygı ve depresyon ölçekleri) korelasyonları incelenerek ölçüt bağıntıları geçerliliği de test edilmiş ve sonuçların ölçeğin kullanım amaçlarına uygun olduğunu kanıtladığı varsayılmaktadır.

Güvenilirlik

Ölçeğin güvenilirliği, yani ölçümlerin tutarlılığı ve kararlılığı, iç tutarlılık analizleri ile değerlendirilmiştir. Geliştirme çalışmasında, ölçeğin genel olarak ve alt faktörler bazında yüksek düzeyde iç tutarlılığına sahip olduğu rapor edilmiştir. Bu, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçme konusunda homojen olduğunu gösterir.

İç tutarlılık katsayısı olarak yaygın şekilde kullanılan **Cronbach Alfa** değeri, ölçeğin güvenilirliğini kanıtlayan temel istatistiksel göstergedir. Yüksek Alfa değerleri (genellikle .70 ve üzeri), ölçeğin güvenilir bir araç olarak kullanılabilmesini işaret etmektedir. Ek olarak, test-tekrar test güvenilirliği gibi kararlılık ölçümleri de geliştirme çalışmasında yer almış olabilir.

Faktör Analizi

Ölçeğin geliştirilmesi sırasında uygulanan faktör analizi, maddelerin hangi temel boyutlar altında toplandığını ortaya koymuştur. Çalışmanın sonuçlarına göre, ölçeğin Covid-19 pandemisinin etkilerini yansıtan iki veya daha fazla faktörden oluştuğu tespit edilmiştir. Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA), ölçeğin faktör yapısını keşfetmek için kullanılmış; ardından Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), bu faktör yapısının veri seti tarafından ne ölçüde doğrulandığını test etmiştir.

Faktör yükleri, maddelerin hangi faktörle daha güçlü ilişkili olduğunu göstermiş ve böylece ölçeğin Ruhsal Etkiler ve Psikosomatik Etkiler gibi teorik olarak anlamlı alt boyutlara ayrılmasını sağlamıştır. Bu faktör yapısı, ölçekten elde edilen puanların yorumlanmasında temel alınmaktadır.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Geliştirme (Developmental) / Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale)

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Ölçek maddeleri, katılımcıların deneyim sıklığını veya yoğunluğunu belirli bir aralıkta derecelendirmesine olanak tanır. Orijinal çalışmada derecelendirme aralığı (örneğin 5'li Likert) belirtilmemiştir, ancak geliştirme ölçeklerinde bu tip format yaygındır.)

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Genel Yetişkin Popülasyon

Age Group: 18 yaş ve üzeri yetişkinler

Population Details: Ölçek, Covid-19 pandemisinin etkilerini yaşayan genel popülasyon üzerinde geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır.

Test Methodology: Online veya kağıt-kalem uygulaması yapılabilen, bireyin kendisinin doldurduğu bir öz bildirim aracıdır.

Anahtar Kelimeler

Psikometri, ruhsal durum, somatizasyon, **psikolojik stres**, pandemi etkileri, kriz dönemi psikolojisi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: Sorumlu yazar için: kirlioglumehmet@gmail.com

Correspondence Address: Mehmet Kırloğlu (Sorumlu Yazar)

Finansman, Ücret ve Test Yeri

Ölçek ilk olarak 2021 yılında yayımlanan akademik makale ile tanıtılmıştır. Kullanım izinleri ve ücretlendirme bilgileri için sorumlu yazar Mehmet Kırloğlu ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Test Yılı: 2021

İzinler: Akademik kullanım için genellikle kaynak gösterilerek izin alınması gereklidir.

Ücret: Genellikle akademik araştırmalar için ücretsizdir, ancak ticari veya klinik kullanım için yazar onayı gerekebilir.

Kaynaklar

Kaya, S., Kırloğlu, M., Toptaş, T. (2021). Covid-19 Pandemisinin Ruhsal ve Psikosomatik Etkilerini Değerlendirme Ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet* , 32(2), 525-541. DOI: <https://doi.org/10.33417/tsh.865144>

Makalenin tam metnine Dergipark üzerinden erişilebilir: dergipark.org.tr

Orijinal PDF dokümanı buradan indirilebilir: [covid-19-pandemisinin-ruhsal-ve-psikosomatik-etkilerini-degerlendirme-olceginin-gelistirilmesi.pdf](https://www.arabpsychology.com/covid-19-pandemisinin-ruhsal-ve-psikosomatik-etkilerini-degerlendirme-olceginin-gelistirilmesi.pdf)

Ölçek Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, orijinal kaynak metinde yer almamaktadır. Ölçek maddelerine ulaşmak için yukarıda belirtilen Kaya, Kırloğlu ve Toptaş (2021) makalesine başvurulması gerekmektedir.